

Negyedéves jelentés

2005. január 14.

Tartalomjegyzék

I.	Monetáris politika	3
II.	A monetáris politikai eszköztár változása	4
	Az elfogadható fedezetek befogadási mértékeinek éves rendszeres felülvizsgálata	4
III.	A pénzügyi közvetítő rendszer	5
	A pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása	5
	Jogszabály-előkészítés, szabályozás	5
	Jegybanki ellenőrzés	6
IV.	Devizatartalékok	7
V.	Emissziós tevékenység	8
	Készpénzforgalom	8
	Forgalomban lévő készpénz	8
	Forgalomban lévő bankjegyek	8
	Forgalomban lévő érmék	9
	Bankjegy- és érmeszakértői tevékenység	9
	Emlékpénzérme-kibocsátás	11
VI.	Fizetési rendszerek	12
	A VIBER-forgalom alakulása	12
	Csatlakozás a STEP2 fizetési rendszerhez	13
	Változások a fizetési és az értékpapír-elszámolási infrastruktúra tulajdonosi szerkezetében	14
	A bankközi együttműködés fejleményei	14
VII.	Az MNB statisztikai tevékenysége	15

Beszámoló az MNB 2004. negyedik negyedévi tevékenységéről

I. Monetáris politika

November 2-án a kormány és az MNB közösen kitűzte a 2006. év végi inflációs célt, amelynek értékét a fogyasztóiár-index 3,5 százalékos emelkedésében határozták meg a szokásos, ± 1 százalékpontos toleranciasávval. A harmadik negyedévben új lendületet vett a májusban még 7,6 százalékon tetőző infláció csökkenése. A fogyasztóiár-index novemberre 5,8 százalékra mérséklődött. A dezinfláció tartóságára utal, hogy – bár kisebb mértékben, de – a maginfláció is csökkent.

Az MNB november 22-én tette közzé a „Jelentés az infláció alakulásáról” című kiadványának aktuális számát. A jelentésben közölt előrejelzés szerint 2004 végére 6 százalék alatti infláció volt várható, amely meghaladta az ekkorra kitűzött 4 százalékos inflációs célt. Mindazonáltal a dezinfláció folytatódásának eredményeként a pénzromlás üteme 2005 végére 4-5 százalék közé csökkenhet, míg 2006 végén 4 százalék körül alakulhat.

A jelentésben kifejtésre került, hogy csökkent a 2005-re vonatkozó előrejelzést övező bizonytalanság. Továbbra is a főbb inflációs kockázatok közé tartozik a fiskális politika, a lakossági fogyasztás, illetve az olajárak alakulása; míg a felfelé mutató kockázatokat némiképp mérsékli a külső kereslet várhatóan visszafogottabb növekedése.

A negyedik negyedévben háromszor került sor az alapkamat csökkentésére. A Monetáris Tanács október 18-i, november 22-i, és december 20-i kamatmeghatározó ülésein 50-50 bázisponttal csökkentette az alapkamatot, amely így 9,50 százalékos szintre mérséklődött. A kamatcsökkentéseket a Monetáris Tanács közleményei szerint az infláció szempontjából meghatározó folyamatok és az inflációs kilátások pozitív alakulása, valamint a kedvező nemzetközi pénzügyi környezet tette lehetővé. A Tanács közleményei szerint

ugyanakkor a gazdaság továbbra is törékeny egyensúlyi helyzete miatt indokolt az óvatos kamatpolitika.

A forint árfolyama a negyedév folyamán stabilnak bizonyult, és csak kis mértékben reagált a fundamentumokkal kapcsolatos kedvezőtlen hírekre. A külföldi befektetők kockázatvállalási hajlandósága historikus összehasonlításban is magas volt, ami megkönnyítette a magas folyó fizetési-mérleg-hiány finanszírozását. A globális pénzügyi környezet kedvező alakulása mellett az MNB óvatos kamatcsökkentési politikája is hozzájárulhatott az árfolyam alacsony volatilitásához.

A Monetáris Tanács december 6-i ülésén határozott arról, hogy a rendszeres kamatmeghatározó üléseiről rövidített jegyzőkönyveket jelentet meg, még a következő kamatmeghatározó üléseket megelőzően. A Tanács célja, hogy a jegyzőkönyvek publikálásával javuljon a monetáris politikai döntéshozatal átláthatósága, és a gazdaság szereplői árnyaltabb képet kaphassanak a jegybank helyzetértékeléséről. A jegyzőkönyv tartalmazza a gazdasági és pénzügyi folyamatok helyzetértékelésének összefoglalóját, az ülésen elhangzott vélemények rövid összefoglalóját, a jegybanki alapkamat szintjéről szóló döntést a szavazati arány megjelölésével, valamint az alternatív kamatváltoztatási javaslatokat az ezekhez tartozó érvelésekkel. Az első jegyzőkönyv – a Tanács december 20-i üléséről – 2005. január 14-én kerül nyilvánosságra.

Az Országgyűlés december 29-i hatállyal módosítottal a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvényt. A törvénymódosítás értelmében a Monetáris Tanács tagjainak száma 9-11 főre emelkedik, átmenetileg azonban – a jelenlegi alelnökök mandátumának lejártáig – a Tanács létszáma 13 főre is bővíthet.

II. A monetáris politikai eszköztár változása

Az elfogadható fedezetek befogadási mértékeinek éves rendszeres felülvizsgálata

A monetáris politikai eszköztárral kapcsolatos alapelv, hogy a jegybank hiteloldali műveletet csak megfelelő fedezet ellenében végez üzleti partnereivel. Ilyen hiteloldali művelet jelenleg az O/N jegybanki hitel és a fizetési forgalomhoz kapcsolódó napközbeni hitel. Az MNB-nek kockázata származik abból, hogy a fedezett hitelügyletek esetében a fedezetként szolgáltatott értékpapírok árfolyama a hitelek futamideje alatt változhat. Ezért az MNB nem az aktuális piaci értékén fogadja el a fedezetként szolgáltatott értékpapírokat, hanem egy ennél alacsonyabb befogadási mértéket határoz meg, a mindenkori aktuális piaci érték százalékában kifejezve. A különböző értékpapírtípusokra azok kockázatosságától függően különböző befo-

gadási mértékek vonatkoznak. A befogadási mértékek meghatározásának módszertana megfelel az Európai Központi Bank gyakorlatának, és arra az alapelve épül, hogy a fedezetként szolgáltatott értékpapírok árfolyamváltozása következtében az MNB nagyon alacsony, legfeljebb 0,1 százalékos valószínűséggel kerüljön alulfedezett pozícióba.

A napi fedezetértékelés során alkalmazott befogadási mértékeket az MNB minden év végén felülvizsgálja. Ennek nyomán az MNB 2004. december 15-i hatállyal módosította néhány értékpapírtípus befogadási mértékét. A módosítások az elfogadható vállalati kötvények és jelzáloglevelek befogadási mértékeit érintették, a magyar állampapírok és MNB-kötvények esetében azok változatlanok maradtak.

III. A pénzügyi közvetítő rendszer

A pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása

2004. IV. negyedévében megjelent az MNB „Jelentés a pénzügyi stabilitásról” című kiadványa, amely stabilitási szempontból elemzi 2004 első féléves gazdasági folyamatait, valamint tárgyalja a pénzügyi közvetítés kockázatait. A jelentés a legnagyobb stabilitási kockázatként azonosította, hogy a magyar gazdaság továbbra is hosszú távon nem fenntartható eladósodási pályán halad. Az elemzés rámutatott: a magas külső hiány mérséklése irányába ható jelentős alkalmazkodás sem a vállalati, sem pedig a háztartási szektortól nem várható, ezért a fiskális politikának kell vezető szerepet játszania az eladósodási folyamat megállításában és a folyó fizetési mérleg hiányának fenntartható szintre való mérséklésében.

A jelentés kiemelten foglalkozott a devizában történő fedezetlen eladósodás kockázatainak felmérésével. A vállalatoknál növekvő svájci frank alapú hitelezés arra utal, hogy egyre több cég rendelkezik nyitott devizapozícióval, ami a pénzügyi rendszer nagyobb sérülékenysége irányába mutat. A háztartások eladósodottsága tovább nőtt, a jelentés részletesen foglalkozik ennek kínálati és keresleti oldalával egyaránt. Az elemzés a lakossági devizahitelezés mérséklésében a prudenesebb banki magatartás szerepére is felhívja a figyelmet.

Az MNB a kockázati tanulmánysorozata keretében elkészítette a fogyasztási hitelezésről szóló, hazai bankok gyakorlatának felmérésén alapuló elemzést, amely a 2004. decemberi Stabilitási jelentés háttér tanulmányaként jelent meg. A fogyasztási hitelezéshez kapcsolódó hitelkockázatot nagyban befolyásolja, hogy a hazai pénzügyi kultúra hiányosságaiból fakadóan az adósok egy része nem képes megítélni teherviselő képességének reális határait. A hitelezési kockázatokat növeli, hogy az információk korlátossága miatt a nemfizetés valószínűsége nehezen becsülhető, emellett a deviza alapon is hozzáférhető hiteltermékek esetében az

adósokat terhelő árfolyam- és kamatkockázat a hitelezési kockázatot növeli. A gépjármű-finanszírozás piacán az erősödő verseny hatására a finanszírozók megnövelték kockázatviselési hajlandóságuk határait, melynek kedvezőtlen hatása végső soron a pénzügyi vállalkozások mögött tulajdonosként és szinte kizárólagos finanszírozóként álló hazai piacvezető bankoknál csapódhat le.

2004. decemberében az EKB publikálta az első stabilitási jelentését.¹ A munkában a Banking Supervision Committee (BSC) – melyben az MNB a PSZÁF-fal együtt Magyarországot képviseli - is részt vett. A kiadvány célja az euróövezet pénzügyi stabilitás potenciális kockázatainak, ezek forrásainak feltárása.

2004 decemberében készült el az EKB jelentése, amely az EU-országok pénzügyi közvetítő rendszereinek strukturális jellemzőit elemzi. A tanulmány összeállításában aktívan közreműködtek a 2004. májusában újonnan csatlakozott országok jegybankjai, köztük az MNB is.

Jogszabály-előkészítés, szabályozás

2004 negyedik negyedévében a pénzügyi jogharmonizáció terén tovább folytatódott a felkészülés az új európai tőkeszabályozásra, valamint az új tőkepiaci irányelvek magyarországi átvételére. Az MNB részt vett az Európai Bankfelügyeleti Bizottság (CEBS), és az Európai Központi Bank Bankfelügyeleti Bizottságának (BSC) szabályozási témájú munkáiban. E bizottságokban végzett munkák közül kiemelendők az új bázeli tőkeszabályozáshoz kapcsolódó feladatok, így különösen a belső minősítésen alapuló módszer minimumkövetelményeinek konvergenciáján dolgozó munkacsoportban végzett munka. A minimumkövetelmények egységesítése jelentősen hozzá fog járulni az európai szintű versenysemleges szabályozáshoz és a határon átnyúló csoportok egységes

¹ 1999 óta a BSC belső használatra készít stabilitási jelentést.

felügyeléséhez. Az MNB az utolsó negyedévben részt vett az új csődtörvény koncepciójának kialakításában az e célból létrehozott munkacsoport pénzügyi almun-kacsportjában. Folytatódtak továbbá a szabályozási témájú kutatások, melyek közül a biztosítók uniós szabályozásának aktuális kérdéseiről és az elektronikus banki szolgáltatásokról szóló átfogó elem-zések emelendők ki.

Jegybanki ellenőrzés

A Jegybanki ellenőrzési főosztály 2004. IV. negyedévében két bank budapesti és vidéki fiókvizsgálatokkal bővített ellenőrzé-sére fordította revizori kapacitása meg-határozó részét. A vizsgálatok átfogó típusúak voltak, azaz kiterjedtek vala-mennyi MNB által ellenőrizhető tevé-

kenység – pénzforgalom, statisztika, kö-telező tartalék és készpénz forgalomba hozatala – ellenőrzésére. A vizsgálatok a központban elsősorban a kamatstatisz-tikák minősége, a fizetési mérlegben szereplő derivatívák kiértékelése és egyes pénzforgalmi adatszolgáltatások kapcsán tártak fel hiányosságokat. A pénzforgalmi szabályok betartására irányuló fiókvizs-gálatok tapasztalatai pedig azt mutatták, hogy a bankok fiókhálózatában eltérő a szabálykövető magatartás mértéke.

A banki vizsgálatok mellett befejeztük az éves tervben szereplő nem pénzügyi válla-latok fizetési mérleg jelentéseinek ellenőr-zését és a szövetkezeti hitelintézetek adatszolgáltatásainak, illetve pénzforgal-mának vizsgálatát, amelyek mellett egy biztosító ellenőrzésére is sor került.

IV. Devizatartalékok

2004 negyedik negyedében a hivatalos devizatartalékok nagysága a szeptember végi 10 476 millió euróról 11 702 millió euróra emelkedett december hó végére.

A változás mögött a következő tényezők állnak:

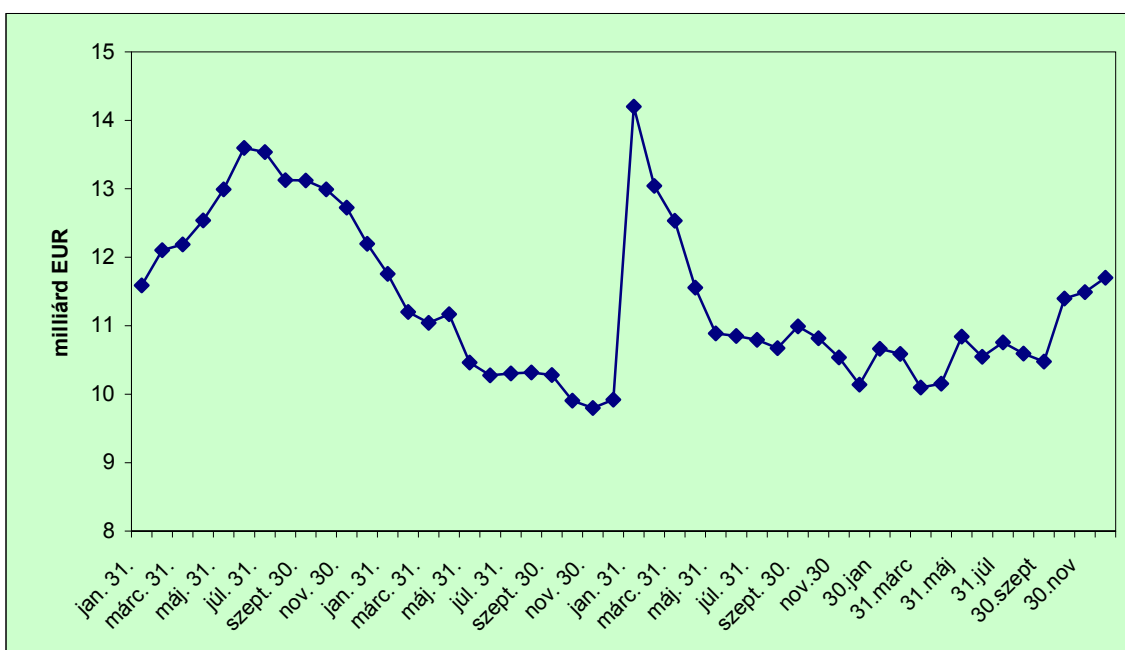
A Magyar Állam és a Magyar Nemzeti Bank finanszírozásból adódó tételeit nézve, az Államadósság-kezelő Központ több mint 1,3 milliárd eurós forrásbevonása közül kiemelkedik az 1 000 millió eurós fix kuponozású októberi, valamint a 100 millió dolláros lebegő kamatozású decemberi

kötvénykibocsátás. A kamat- és tőketörlesztések 81 millió eurót tettek ki.

A hivatalosan meghirdetett euróértékesítés 62 millió euró volt. A fennálló fedezeti ügyletek mark-to-market kiértékelése mindösszesen 35 millió euróval csökkentette a devizatartalékokat az átértékelési különbözeten keresztül.

A rövid lejáratú betétállomány ingadozása összesen további közel 10 millió eurós emelkedést eredményezett a kérdéses időszak tartalékszintjében. A befektetési és likviditási kötvényportfóliókon realizált hozam összesen 75 millió euró volt.

1. ábra: A hivatalos devizatartalékok alakulása 2001 elejétől

V. Emissziós tevékenység

Készpénzforgalom

2004-ben a Magyar Nemzeti Bank pénztárai 3 896 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolítottak le, amely 8%-kal meghaladta az előző évi pénztári forgalom értékét. A készpénzforgalom növekedését a jegybankba befizetett készpénz értékének 14%-os, valamint a kifizetett bankjegyek és érmék értékének 8%-os emelkedése eredményezte.

Az év folyamán, a váltásokat is figyelembe véve, az ügyfelek 357 millió darab, 1 944 milliárd forint értékű bankjegyet fizettek be az MNB pénztáraiba. A befizetett mennyiség 8%-kal, az érték 14%-kal növekedett az elmúlt év azonos időszakához viszonyítva.

2004-ben az MNB pénztáraiból a váltásokkal együtt 354 millió darab, 1 936 milliárd forint értékű bankjegy került forgalomba, ami a mennyiségét tekintve 1%-kal, értékét tekintve 2%-kal volt magasabb az elmúlt év forgalmánál.

Az év folyamán a jegybanki készpénzforgalom egynegyede a Magyar Nemzeti Bank négy regionális központjának pénztárain keresztül bonyolódott le, hasonlóan a 2003. évi forgalomhoz.

Forgalomban lévő készpénz

2004. december 31-én a forgalomban lévő készpénz értéke 1 453 milliárd forint volt, amely 0,3 százalékponttal (5 milliárd forinttal) volt kevesebb, mint az előző év végén.

2004-ben egy lakosra átlagosan 144 ezer forint összegű készpénz, 24 darab bankjegy és 230 darab érme jutott. Az elmúlt év hasonló időszakához képest az egy főre jutó készpénz értéke 7 %-kal, a bankjegyek száma 1 darabbal, míg az érméké 30 darabbal emelkedett.

A forgalomban lévő készpénzállomány értékén belül a bankjegyek aránya a korábbi évekhez hasonlóan 98%, az érméké 2% volt.

1. táblázat: Forgalomban lévő készpénz

	2003. dec. 31.	2004. dec. 31.	Változás	
	milliárd forint			%
Bankjegyek	1 431,3	1 424,9	-6,4	100%
Érmék	24,5	25,5	1,0	104%
Forgalmi készpénzállomány	1 455,8	1 450,4	-5,4	100%
Emlékpénzek	2,6	3,0	0,4	115%
Forgalomban lévő készpénz	1 458,4	1 453,4	-5,0	100%

Forgalomban lévő bankjegyek

2004 év végén a forgalomban lévő bankjegyállomány értéke 1 425 milliárd forint volt, 0,4%-kal kevesebb, mint 2003 év végén. Ezzel együtt a forgalomban lévő bankjegyek darabszáma – a 20 000 forintos címlet részarányának folyamatos bővülése következtében – 1%-kal csökkent. Az elmúlt évben a 20 000 forintos címlet

részaránya a forgalomban lévő bankjegyek darabszámán belül 9%-ról 10%-ra emelkedett, míg az értéken belüli aránya 32%-ról 35%-ra nőtt. A forgalomban lévő bankjegyek darabszámán belül a legmagasabb arányt továbbra is a 10 000 forintos képviselte, bár részaránya az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva a darabszámot tekintve 1 százalékponttal, az értéket tekintve 2 százalékponttal csökkent.

2. táblázat: Forgalomban lévő bankjegyek 2004. december 31-én

Címletek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	millió forint	mennyiség	érték
20 000 forint	24,7	494 404	10,2	34,7
10 000 forint	72,2	721 758	29,8	50,7
5 000 forint	22,4	112 026	9,3	7,9
2 000 forint	16,8	33 601	6,9	2,4
1 000 forint	43,8	43 757	18,1	3,1
500 forint	22,9	11 454	9,5	0,8
200 forint	39,4	7 885	16,3	0,6
Összesen	242,2	1 424 885	100,0	100,0

Forgalomban lévő érmék

2004 év végén 2 326 millió darab érme volt forgalomban, 9%-kal, 187 millió darabbal több, mint 2003. december 31-én. A növekmény több mint 70%-a a kis címletű (1 és 2 forintos) érmék kiáramlásából származott. A forgalomban lévő érmék

értéke 4%-kal (1 milliárd forinttal) emelkedett ugyanezen időszak alatt.

2004 év végén a forgalomban lévő érmék címletek szerinti megoszlásában sem a darabszámot, sem az értéket tekintve nem volt számottevő változás az elmúlt évhez viszonyítva.

3. táblázat: Forgalomban lévő érmék 2004. december 31-én

Címletek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	millió forint	mennyiség	érték
100 forint	130,5	13 053	5,6	51,2
50 forint	78,3	3 913	3,4	15,4
20 forint	156,9	3 137	6,7	12,3
10 forint	189,5	1 895	8,1	7,4
5 forint	252,4	1 262	10,9	5,0
2 forint	694,3	1 389	29,8	5,5
1 forint	824,3	824	35,4	3,2
Összesen	2 326,1	25 473	100,0	100,0

Bankjegy- és érmeszakértői tevékenység

A Magyar Nemzeti Bank végzi az országban előforduló hamisgyanús forint-, illetve különböző külföldi bankjegyek és érmék szakértői vizsgálatát.

A készpénzszakértői területen 2004-ben folytatódott, év végére pedig befejeződött az Európai Unióhoz való csatlakozás jegyében létrehozott Nemzeti Készpénzszakértői Központ működési feltételeinek megteremtése. Az euró hamisítás elleni védelmének biztosítása érdekében az EKB által létrehozott Counterfeit Monitoring Systemhez való - 2005. év elejére

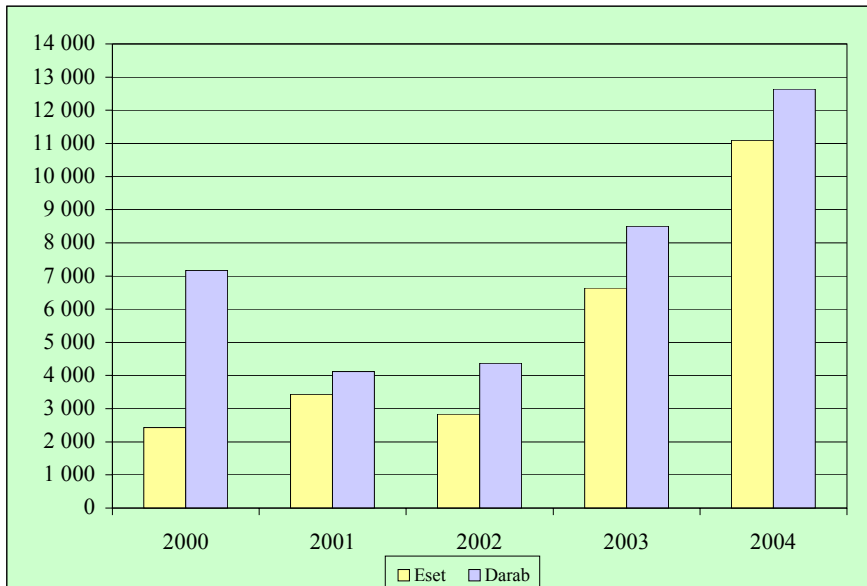
tervezett - teljeskörű kapcsolódás számítástechnikai infrastruktúráját nemzeti oldalról megteremtettük.

A forgalomban lévő forintbankjegyek hamisítása 2004-ben – a számítástechnikán alapuló színes sokszorosítóeszközök (színes fénymásolók, printerek) fejlődésével, terjedésével összhangban - az elmúlt évhez viszonyítva emelkedett. A Magyar Nemzeti Bank szakértői az év során 11 097 esetből származó, 12 638 darab hamisítványt regisztráltak. A leggyakrabban hamisított címlet 70%-os részarányával az 1000 forintos volt. Bankjegyeinket nyomdai eljárással továbbra sem hamisít-

ják, valamennyi hamisítvány valamely egyszerű irodai sokszorosító eszközzel, színes fénymásolóval vagy nyomtatóval

készült. A növekedés ellenére a hamisítás mértéke a készpénzforgalom biztonságát nem veszélyezteti.

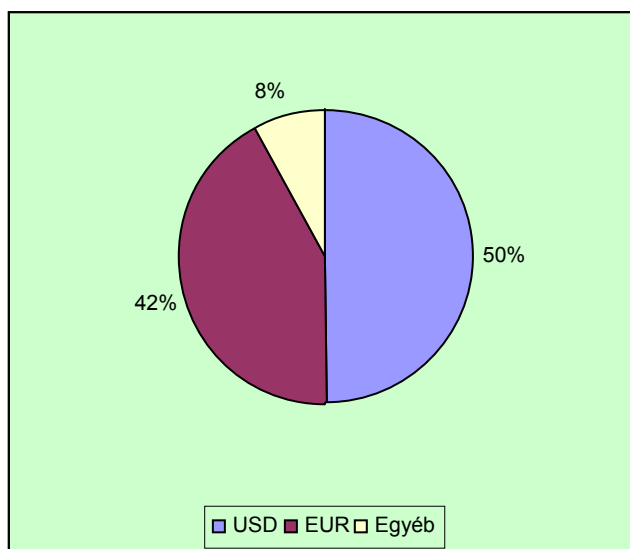
2. ábra: Forinthamisítások eset- és darabszáma

A valutahamisítások száma az előző évihez viszonyítva kis mértékben csökkent. Ezen belül jelentősen csökkent az

euró hamisításának mértéke. A Magyarországon lefoglalt valutahamisítványok 42%-a volt euró.

3. ábra: A Magyarországon lefoglalt valutahamisítványok valutánemenkénti megoszlása 2004-ben

Emlékpénzérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bank a „Világörökség részei Magyarországon” emlékérmesorozat folytatásaként 2004. december 9-én 5000 forint névértékű emlékérmét bocsátott ki a „Pécsi ókeresztény sírkamrák” világörökségi helyszínről. Az emlékérmé

előlapján egy Krisztus-monogramot ábrázoló bronz dísz tárgy képe látható. A hátlap az ún. korsós sírkamrát ábrázolja. Az érme 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm. Az emlékérméből 10 000 darab verhető, ebből 5 000 darab különleges – ún. proof – technológiával.

VI. Fizetési rendszerek

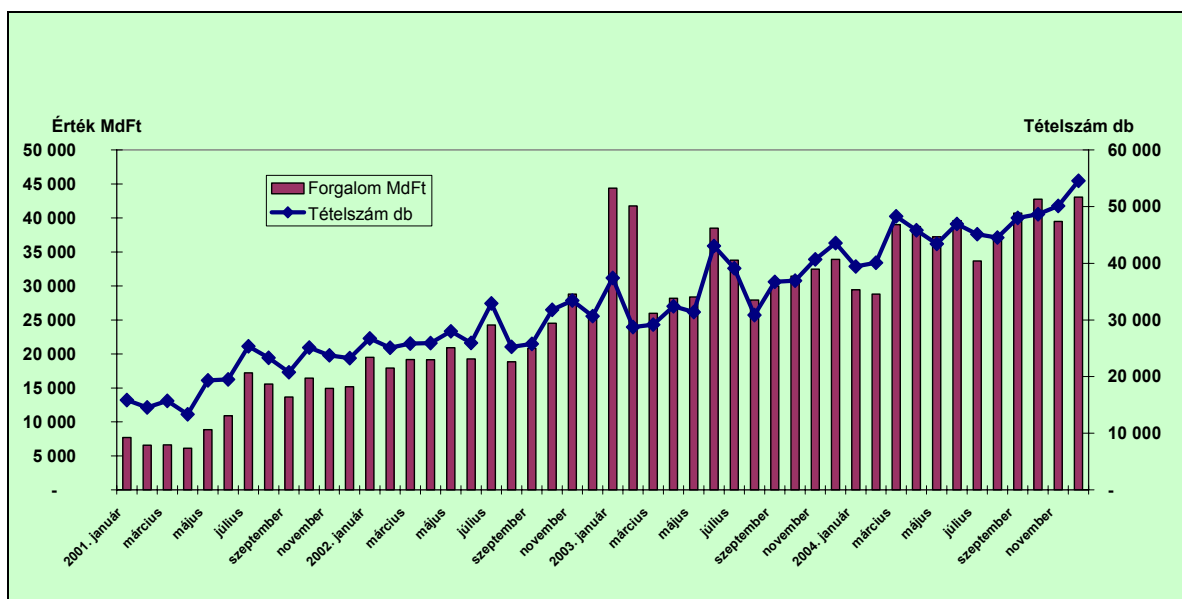
A VIBER-forgalom alakulása

2004. negyedik negyedévében a VIBER-ben (Valós idejű Bruttó Elszámolási Rendszer) 153 ezer fizetési megbízások teljesült, összesen 125 billió (százhuszonöt-ezermilliárd) Ft értékben. A forgalom gyors és folyamatos fejlődését mutatja, hogy az előző negyedévhez képest a fizetési forgalomban elszámolt tranzakciók száma 10,8%-kal, míg értéke 11,6%-kal *nőtt*. Az előző év azonos időszakához mérve a növekedés még látványosabb: a tételszámot tekintve 26,4%, a forgalom értékében pedig 30,6% volt az emelkedés. A tárgynegyedévben a havi átlagos forgalmi érték 41,7 billió Ft volt, mely összeg meghaladja az eddigi összes (negyedév forgalmi ér-

tékéből számított) átlagos havi forgalmi értéket. A tárgynegyedévi havi *átlagos tételszám* is meghaladta az eddigi legmagasabb értéket: 51,1 ezer db volt (a havi csúcs tételszámot 2004. decemberben érte el a rendszer 54,5 ezer db tétellel, ugyanezen hónap forgalmi értéke /43 056 MdFt/ megközelítette a 2003. januári forint elleni spekuláció miatt kialakult eddigi csúcst /44 399 MdFt/). A tételszámok növekedése a bankközi (bank-to-bank), valamint a bankok ügyfelei által kezdeményezett fizetésekre egyaránt jellemző volt.

Az elmúlt négy év értékben és tételszámban mutatkozó fejlődését a következő ábra szemlélteti.

4. ábra: A VIBER-ben lebonyolított fizetések értéke és darabszáma (2001. január – 2004. december)

A negyedévi *átlagos tételszám* 2 359 db/nap, ami az előző negyedévre számított értéket (2 118 db/nap) 11,4%-kal múlja felül. A forgalom *napi átlagos értéke* 1 927 milliárd forint volt, szemben az előző negyedév 1 719 milliárd Ft/nap adatával.

2004. negyedik negyedévében december 15-én számolták el a *legtöbb megbízást* a

VIBER-ben, 3 259 db tételt, a negyedév napi csúcsgorgalmát viszont október 20-án mérték 2 854 milliárd forinttal.

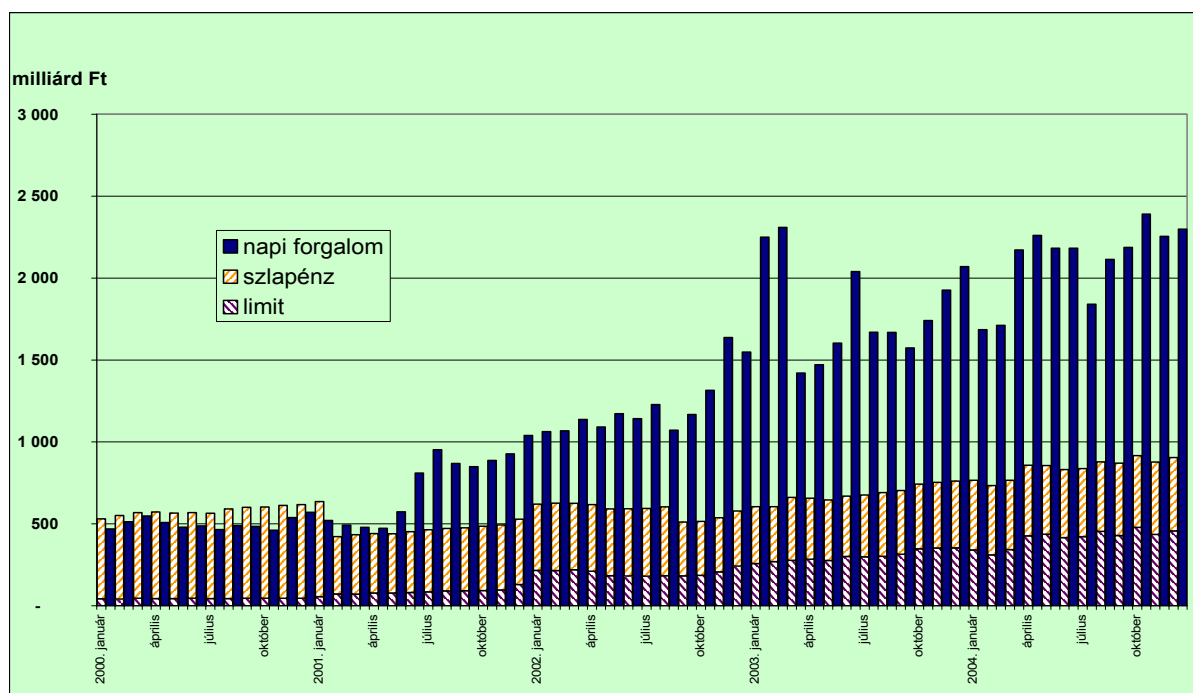
A bankok által képzett napközbeni *hitelkeret átlagos napi állománya* 456,7 milliárd forint volt, azaz a számlapénz mellett a likviditás növelésének céljából zároltatott értékpapírok összege 2004. negyedik

negyedévében 5%-kal nőtt az előző negyedévhez képest. 2003. év azonos időszakához képest már sokkal jelentősebb, 30%-os a növekedés, miközben az átlagos napi pénzforgalom is nőtt, mégpedig 21%-kal az előző év hasonló időszakához képest (2 315 milliárd Ft/nap).

A bankrendszer átlagos napi likviditásának és pénzforgalmának havi alakulását

mutatja a következő grafikon. Az átlagos napi forgalom a napi likviditás 2,57-szeresét teszi ki a negyedévet tekintve (a forgalom és a likviditás aránya az egyes hónapok átlagát számolva 2,61 - 2,57 - 2,54). A likviditáson belül a napközbeni hitelkeret aránya folyamatosan nő. A napi forgalom likviditáshoz viszonyított aránya ingadozó, de hosszabb távon növekedést mutat.

5. ábra: A bankok napi átlagos likviditásának (számlapénz+limit) és a pénzforgalmának összevetése

Csatlakozás a STEP2 fizetési rendszerhez

Az Európai Banki Társulás (EBA) STEP2 euró fizetési rendszere páneurópai szinten biztosítja az átutalások hatékony elszámolását. Ennek érdekében, hogy a magyar vállalkozások és magánszemélyek

olcsón és gyorsan euróátutalásokat küldhessenek és fogadhassanak, a Magyar Nemzeti Bank és a GIRO Rt – több kereskedelmi bankkal karöltve - 2004 októberében közös projektet indítottak a STEP2 rendszerhez történő csatlakozás megvalósítására.

Az Európai Unió egységes gazdasági térségének egyik fontos feltétele a tőke szabad áramlását elősegítő hatékony fizetési rendszerek működése. A nemzetközi átutalások jelentős részét levelező banki kapcsolatokon keresztül bonyolítják le. Ezen az úton a megbízások teljesítése általában kettő-hat napot vesz igénybe, és díja – egy belföldi átutaláshoz képest – jellemzően meglehetősen magas. Az Európai Parlament és Tanács 2560/2001. számú rendelete előírja, hogy 2003. július 1-től kezdődően a bankok nem tehetnek különbséget a belföldi és EU-n belüli euróátutalási tranzakciók díja között, ha azok értéke nem haladja meg a tételenkénti 12 500 eurót (2006-tól az 50 000 eurót) és az ügyfél IBAN számát és a SWIFT BIC kódot (banki irányítószámot) is megadja.

Az MNB közvetlen tagként csatlakozik az EBA által üzemeltetett STEP2 elszámolási rendszerhez, és a jegybankok számára kialakított előzetes fedezetbiztosítással (pre-fund) megoldással közvetlenül csatlakozik a STEP2 rendszerben elszámolt tranzakciókat teljesítési helyeként szolgáló EURO1 fizetési rendszerhez. A magyarországi kereskedelmi bankok az MNB-n keresztül közvetett tagságot szerezhetnek a STEP2 rendszerben, ezzel képessé válnak euróátutalásokat küldésére és fogadására. Azok a bankok, amelyek nem tagjai a STEP2 rendszernek, küldeni nem tudnak, de fogadhatnak euróátutalást, melynek összegét számukra forintban írja jóvá majd az MNB.

A rendszer üzemeltetésével kapcsolatos technikai feladatok jelentős részét a GIRO Elszámolásforgalmi Rt. látja el.

Változások a fizetési és az értékpapír-elszámolási infrastruktúra tulajdonosi szerkezetében

2004 végén az MNB többségi tulajdonrészt szerzett a KELER Rt-ben, miután megvásárolta a Budapesti Árutőzsde részvénycsomagjának egy részét. A tranzakció során a Budapesti Értéktőzsde gyakorolta elővásárlási jogát, amelynek eredményeképpen az MNB 53,33%-os, a Budapesti Árutőzsde 20%-os, a Budapesti Értéktőzsde pedig 26,66%-os tulajdoni és szavazati joggal rendelkezik az értékpapír-elszámolási és teljesítési infrastruktúrát működtető társaságban.

Az MNB zártkörű ajánlati felhívás keretében értékesítette a GIRO Rt-ben meglévő részvénycsomagjának egy részét. A felhívásra a jelenlegi társtulajdonosok, azaz a hazai hitelintézetek adhattak be ajánlatokat, mivel az alapszabály értelmében elővásárlási joggal rendelkeznek. A sikeres tranzakció után az MNB részesedése 7,292%-ra csökkent a GIRO Rt. alaptőkéjében.

A bankközi együttműködés fejleményei

Ülést tartott a Fizetési Rendszer Tanács
2004. november 19-én tartotta idei második ülését az FRF (Fizetési Rendszer

Fórum) vezető testülete, a fórumban résztvevő hitelintézetek felsővezetőiből álló Fizetési Rendszer Tanács. Az ülésen meghívottként részt vett Mr. Gerard Hart-sink, az EPC (European Payment Council) elnöke. Előadása „Some key issues of the road to the Single Euro Payments (and Securities) Area” címen hangzott el. Az európai magánbankok által létrehozott szervezet az önszabályozás talaján állva céljával tüzte maga elé az egységes euró fizetési terület – a SEPA – 2010-ig történő kialakítását. Ezt a célt akkor tekintik megvalósultnak, ha az emberek fizetéseiket – ideértve a bankátutalásokat és a csoportos beszédéseket - egyetlen bankszámla felhasználásával vagy egyetlen kártya segítségével éppen olyan könnyen, gyorsan és biztonságosan hajthatják végre az eurózónában, mint jelenleg egy-egy tagországon belül.

Lázár Ágnes (MKB), az EPC magyar delegáltja beszámolt a szervezet 2004. október 6-i brüsszeli üléséről. Ismertette, hogy magyar jelölteket is felvettek az egyes EPC munkacsoportokba, Kadlecovits Ákos (CIB) ECT WG Mobil TF-ban, Köpe Ildikó (MKB) Cards TF-ban és Gedai András (IEB) a Cash WG-ban kezdheti meg munkáját.

A Tanács jóváhagyta a Kártyabizottság „Statisztikai adatszolgáltatás”-ra vonatkozóan kidolgozott anyagát és döntött a „Kártyabirtokosi tájékoztató” címet viselő oktató anyaggal kapcsolatos ajánlásokról.

Pénzforgalmi konferencia

Az immár hagyományos őszi nemzetközi pénzforgalmi konferencia középpontjában ezúttal a bankközi együttműködés kérdésköre állt. Az FRF és MNB közös felkérését az EPC elnöke, a Kártya munkacsoport elnöke és az EKB szakértője fogadta el. A hallgatóság soraiban a Fizetési Rendszer Fórum bizottságainak és munkacsoportjainak tagjai foglaltak helyet. Az előadók áttekintést adtak az EPC céljairól, szervezeti felépítéséről, módszereiről valamint az egyes folyamatban lévő projektekről, és a 2010-ig kialakítandó egységes euró fizetési övezettel (SEPA) összefüggő fejleményekről, továbbá az EKB bankközi együttműködési formákkal kapcsolatos álláspontjáról.

VII. Az MNB statisztikai tevékenysége

A Magyar Nemzeti Bank statisztikai tevékenysége – a statisztikai adatgyűjtés és adatfeldolgozás, a nemzetközi adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése – 2004. IV. negyedévében a szokásos rendben folyt, és a statisztikai tevékenységhez kapcsolódó publikálás rendjében sem történt változás az előző negyedévhez képest. Az MNB novemberben közzétette a 2005. teljes évre szóló publikációs naptárát.

A statisztikai tevékenységhez kapcsolódó fontos esemény volt a IV. negyedévben a 2005. évi adatszolgáltatási kötelezettségeket előíró MNB-rendelet megjelenítése. (A rendelet pontos címe: A Magyar Nemzeti Bank elnökének 8/2004. (XII. 19.) MNB rendelete a jegybanki információs rendszerhez szolgáltatandó információk köréről, a szolgáltatás módjáról és határidejéről.)